

"Ne znam. Duh čoveka."

"A da li ti sebe smatraš čovekom?"

"Da." "Ako jesi, Vinstone, onda si poslednji. Tvoja vrsta je izumrla; naslednici smo mi. Shvataš li da si sam? Ti si van istorije, ti ne postojiš." Ponašanje mu se promeni; on reče nešto grublje: "I smatraš se moralno višim od nas, s našim lažima i našom svirepošću?"

"Da, smatram se višim."

O'Brajen ne reče ništa. Govorila su neka druga dva glasa. Posle jednog trenutka Vinston primeti da je jedan od tih glasova njegov. To što se čulo bilo je magnetofonski snimak razgovora koji je vodio s O'Brajenom one večeri kad je pristupio Bratstvu. On se sad ču kako obećava da će lagati, krasti, falsifikovati, ubijati, podsticati uzimanje droga i prostituciju, širiti venerične bolesti, baciti vitriol deci u lice. O'Brajen učini kratak, nestrpljiv pokret, kao da bi rekao da je stvar nevredna prikazivanja. Zatim okrete prekidač i glasovi ućutaše.

"Ustani s kreveta", reče.

Veze se behu olabavile. Vinston se spusti na pod i nesigurno uspravi.

"Ti si poslednji čovek", reče O'Brajen. "Ti si zatočenik ljudskog duha. Videćeš se kakav si. Skini odeću."

Vinston odreši komad kanapa koji mu je držao kombinezon. Patent-zatvarač su mu odavno bili iščupali. Nije se mogao setiti da li je i jedan put skinuo svu odeću sa sebe otkako su ga uhapsili. Ispod kombinezona telo su mu obavijale prljave žućkaste krpe, koje on jedva prepoznao kao ostatke donjeg rublja. Dok ih je skidao sa sebe, on primeti trokrilno ogledalo na suprotnom kraju sobe. Približi mu se, zatim se zaustavi u pola koraka. Iz grla mu se beše oteo nehotičan krik.

"Hajde, hajde", reče O'Brajen. "Stani između krila. Videćeš se i sa strane."

Vinston beše zastao jer ga je bilo strah. Prema njemu je išla povijena siva, kosturna prilika. Plašio je više njen izgled nego samo saznanje da je ta prilika on. On se približi staklu. Lice te spodobe izgledalo je izbačeno upolje zbog pognutog držanja. Izgubljeno, hapšeničko lice sa čvorugavim čelom koje je prelazilo u čelavo teme, iskrivljen nos i jagodice stučenog izgleda iznad kojih su oči bile užarene i blede. Obrazi su bili izborani, a usta izgledala upala. Svakako je posredi bilo njegovo lice, ali mu se činilo da se ono promenilo manje nego on u sebi. Ono što bi se na njemu videlo bilo bi drukčije od onog što je osećao. Bio je delimično očelavio. U prvom trenutku je pomislio da je posiveo, ali sivo mu je bilo samo teme. Sem ruku i druga lica celo mu je telo bilo sivo od davnašnje prljavštine koja se upila u kožu. Ovdeonde pod prljavštinom videle su se crvene brazgotine od rana, a kod članaka je prošireno mesto na veni bilo zapaljena masa s koje se ljuštila koža. No istinski ga je prestravilo to što mu je telo bilo toliko smršalo. Grudni koš mu je bio uzan kao u kostura; noge su se bile tako istanjile da su u kolenu bile šire nego u butini. Sad je video šta je O'Brajen mislio o viđenju sa strane. Krivina kičme je zaprepašćivala. Mršava ramena su bila pognuta, čineći od grudi ulegnuće, tanki vrat kao da se savijao nadvoje pod težinom lobanje. Da je trebalo pogađati, rekao bi da je u pitanju telo šezdesetogodišnjaka koji pati od kakve opake bolesti.

"Ponekad si mislio", reče O'Brajen, "da moje lice - lice člana Uže partije - izgleda staro i istrošeno. Šta misliš o svom!"

On zgrabi Vinstona za rame i obrte ga tako da se nađoše licem u lice.

"Pogledaj u kakvom si stanju!" reče on. "Pogledaj tu prljavštinu po celom telu. Pogledaj to blato između prstiju na nogama. Pogledaj tu odvratnu ranu na nozi iz koje ti se cedi gnoj. Primećuješ li da zaudaraš kao jarac? Verovatno više i ne primećuješ. Pogledaj koliko si smršao. Vidiš li? Mogu da sastavim palac i kažiprst oko tvoje mišice. Mogao bih ti prelomiti vrat kao šargarepu. Znaš li da si izgubio dvadeset pet kilograma otkako si nam pao u ruke?"